

A 1821/välfärd**Käsittelijä** Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta mietintö, joka koskee
**jäsen ehdotusta pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta
sekä kotouttamisesta**

Ehdotus

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto ei jatka pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamista sekä kotouttamista koskevan jäsen ehdotuksen A1821/välfärd käsittelyä.

Taustaa

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n mukaan suojelun ja uudelleensijoittamisen tarpeessa on nyt ennätysmäärä pakolaisia. Tänä vuonna heitä on 1,4 miljoonaa, mikä on 17 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Syynä ovat ensi sijassa Kongon demokraattisen tasavallan kriisi sekä Syyrian ja Etelä-Sudanin sodat. Koko maailmassa 68,5 miljoonaa ihmistä on paennut sotaa, konflikteja ja vainoa.

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n kautta suojelua tarvitsevat kotimaastaan paenneet ihmiset jaetaan vastaanotaviin maihin kaikkialle maailmaan. UNHCR valitsee seitsemän arviointikriteerin perusteella ne, joiden uudelleensijoittamistarve on suurin, koska heidän suojelutarpeensa ei täyty nykyisessä asuinmaassa, tai jos muita pitkäaikaisratkaisuja ei ole. Kiintiöpakolaiset valitaan pakolaisaseman jo saaneista henkilöistä joko pakolaissopimuksen perusteella tai UNHCR:n laajemman määritelmän perusteella, joka koskee esimerkiksi aseellisen konfliktin alta pakenevia. UNHCR ehdottaa sen jälkeen yksittäisiä pakolaisia tai pakolaisryhmiä maille, joilla on pakolaiskiintiö. Maat selvittävät sen jälkeen, onko ehdotettujen pakolaisten suojelutarve maan lainsäädännön ja kiintiöpakolaisten vastaanottoa koskevien kansallisten ehtojen mukainen. Kun pakolaiselle tarjotaan uudelleensijoittamista kiintiöpakolaisjärjestelmässä, hän saa järjestetyn vastaanoton ja turvallisen järjestetyn matkan vastaanotomaahan.

Pohjoismaiden vastaanottamien kiintiöpakolaisten määrä vaihtelee maittain. Muutama vuoden tauon jälkeen Tanska on esittänyt YK:lle aloittavansa kiintiöpakolaisten vastaanottamisen uudelleen. Ruotsin vastaanottamien pakolaisten määrä on noussut 1 900 pakolaisesta vuonna 2016 5 000 pakolaiseen vuonna 2018. Suomi lisää uuden hallitusohjelman mukaan pakolaiskiintiötä 750:stä 850:een. Norjan kiintiö on 3 000

henkeä, mikä on huomattavasti enemmän kuin muutama vuosi sitten. Islannilla on 70 pakolaisen kiintiö.

UNHCR:n mukaan uudelleensijoittamisen tarve on ennätysmäisen suuri. Uudelleensijoittamisen tarve on kasvanut 72 prosentilla vuodesta 2014. Syyrian pakolaiset ovat jo kolmatta vuotta uudelleensijoittamista eniten tarvitseva ryhmä. Vuonna 2016 uudelleensijoitettujen määrä nousi historiallisen korkealle, kun 126 300 pakolaista sijoitettiin UNHCR:n kiintiöpakolaisjärjestelmän kautta, mikä vastaa vajaata prosenttia maailman pakolaisista. Uudelleensijoitettujen pakolaisten määrä on kuitenkin laskeutunut huomattavasti vuodesta 2016 ja sijoituspaikoista on suuri pula. Vuonna 2017 uudelleensijoitettujen pakolaisten määrä väheni lähes puoleen, 65 000:een. Tämä johtui osittain siitä, että USA vähensi pakolaisten vastaanottoa.

Kiintiöpakolaisten määrän nostaminen on humaani tapa ottaa vastaan pakenemaan joutuneita ihmisiä, ja se vähentää myös ihmiskuljetusta ja hengenvaarallisia matkoja rajojen yli Eurooppaan. Pohjoismaiden vihreä vasemmisto katsoo, että Pohjoismaiden tulisi lisätä vastaanotettavien kiintiöpakolaisten määrää ja vaikuttaa siihen, että useammat maat liittyvät UNHCR:n kiintiöpakolaisten vastaanottojärjestelmään. Vastaanottajamaita on tällä hetkellä 35.

Pakolaiskiintiöiden kasvattamisen lisäksi on pidettävä huolta turvapaikkaoikeudesta. Henkilöillä, jotka tuntevat perusteltua pelkoa vainon kohteeksi joutumisesta rotunsa, kansallisuutensa, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisensa, uskonnollisen tai poliittisensa vakaumuksensa vuoksi, on oikeus hakea suojelua. YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa vuonna 1948. Artiklan 14 mukaan jokaisella vainon kohteeksi joutuneella on oikeus hakea ja nauttia turvapaikkaa muissa maissa. Ihmisoikeusjulistus on kaikkien oikeudellisesti sitovien kansainvälisten yleissopimusten lähtökohta ja tällä alueella tehdyn kansainvälisen yhteistyön perusta.

Maahanmuuttopolitiikka ja turvapaikanhakijoiden vastaanotonormien erilaisuus uhkaa nykyisin turvapaikkaoikeutta monissa EU-maissa. Pohjoismaiden vihreän vasemmiston mielestä Pohjoismaiden pitäisi yhdessä tehdä aloite Dublin-asetuksen päivittämisestä, jotta turvapaikanhakijat jakautuisivat Euroopassa tasaisemmin ja oikeudenmukaisemmin. Koska EU-maiden lisäksi Dublin-asetusta sovelletaan myös Norjassa ja Islannissa, asetus vaikuttaa kaikkiin Pohjoismaihin.

Maailmassa on nykyisin 28 miljoonaa pakolaislasta. Luku on huomattavasti enemmän kuin vain muutama vuosi sitten ja ennätysmäinen sitten toisen maailmansodan. Vuonna 2018 Eurooppaan saapui lähes 127 000 ihmistä, joista 20 prosenttia oli lapsia. Yksintulleet turvapaikkaa hakevat lapset tarvitsevat luotettavaa huolenpitoa ja suojelua ja heidän täytyy kohdata siten, että he tuntevat olonsa turvalliseksi. Missing Children Europe -organisaation mukaan EU:sta katosi vuonna 2017 noin 30 000 turvapaikkaa hakemaan tullutta lasta. Tämän estämiseksi Pohjoismaiden vihreä vasemmisto katsoo, että alaikäisten turvapaikanhakijoiden vastaanoton tulisi olla lasten

tarpeisiin soveltuvaa ja lasten tulisi saada täysikäisyyteen asti voimassa oleva oleskelulupa.

Kiintiöpakolaisten määrän lisäämisen ja Dublin-asetuksen tarkistuksen lisäksi tarvitaan lisää paikallistason kotouttamistoimia. Turvapaikkaprosessin käsittelyaikoja on ensi sijassa lyhennettävä. Kotouttamisprosessi on käynnistettävä mahdollisimman nopeasti, ja siinä tulee panostaa kielenopetukseen sekä koulutuksen ja päivähoidon saatavuuteen. Jotta prosesseja voidaan parantaa kaikkialla Pohjolassa, Pohjoismaiden vihreän vasemmiston mielestä Pohjoismaiden ministerineuvoston täytyy laatia selvitys siitä, kuinka turvapaikka- ja kotouttamisprosesseja voidaan kehittää. Pohjoismaissa on monia esimerkkejä sekä toimivista prosesseista että ongelmista, ja meillä on toisiltamme paljon opittavaa.

Valiokunnan näkemykset

Sosiaalidemokraattinen ryhmä totesi olevan itsestään selvää, että Pohjoismaat jatkossakin kantavat vastuunsa pakenemaan joutuneista ihmisistä. Mutta pakolaisholontila on kansallista, ja turvapaikkaa tai suojaa haetaan yhdestä maasta, vaikka pakolaisholontila on maailmanlaajuinen. Yksittäisen maan tai alueen ei voida odottaa ratkaisevan ongelmia, vaan ne on ratkaistava sekä Euroopan tasolla että globaalisti. Vapaa Pohjola oli kaikilta osin ehdotusta vastaan.

Valiokunta katsoo, että ehdotuksessa on joitakin kiinnostavia asioita, jotka ansaitsevat osakseen lisäpohdintaa. Mutta turvapaikkaprosessista ja kiintiöpakolaisten määrän nostamisesta säädetään kansallisessa lainsäädännössä ja kansainvälisin yleissopimuksin.

Valiokunta päättää siksi olla jatkamatta ehdotuksen käsittelyä.

Kööpenhaminassa 28. tammikuuta 2020

Heli Järvinen (vihr.)

Guðmundur Ingi Kristinsson (Flf)

Nils Sjøberg (RV)

Nina Sandberg (A)

Per-Arne Håkansson (S)

Eva Lindh (S)

Kasper Roug (S)

Kim Berg (S)

Kaisa Juuso (ps.)

Liselott Blixt (DF)

Solveig Horne (FrP)

Bente Stein Mathisen (H)

Maria Stockhaus (M)

Solveig Sundbø Abrahamsen (H)

Varauma

Pohjoismaiden vihreä vasemmisto asetti päätökseen varauman.

Pohjoismaiden vihreä vasemmisto ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se laatii selvityksen siitä, kuinka turvapaikkaprosessia ja kotouttamistoi-
mia voitaisiin parantaa Pohjoismaissa.

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,
että UNHCR:n kiintiöpakolaisten vastaanottomäärää lisätään.
että ne yhdessä kiirehtivät Dublin-asetuksen uudistusta.
että yksintulleille turvapaikkaa hakeville lapsille myönnetään pysyvä oleske-
lulupa.

Kööpenhaminassa 28. tammikuuta 2020

Høgni Hoydal (T)